

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНИХ ПОНЯТЬ У СТАРШОКЛАСНИКІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КУРСУ ЗА ВИБОРОМ: “ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ І ОРГАНІЗАЦІЇ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА”

Звернемо увагу на зворотні зв'язки етапів, які виникають унаслідок того, що в процесі дослідження виявляються недоліки попередніх етапів моделювання. Недоліки, які не вдається виправити на проміжних етапах моделювання, усуваються в наступних циклах. Але результати кожного циклу мають і цілком самостійне значення. Розпочавши дослідження від побудови простої моделі, можна швидко одержати корисні результати, а потім перейти до створення досконалішої моделі.

Висновок. Широке використання математичних методів є важливим напрямком удосконалення економічного аналізу, який підвищує ефективність діяльності підприємств та їхніх підрозділів.

Математичне моделювання економіки – це опис математичних моделей економіки їх створення, аналіз. Такими є, наприклад, моделювання виробничих процесів, моделі співпраці і конкуренції, моделі ринків, глобальні моделі міжгалузевого балансу. Основними причинами швидкого поширення методів економіко-математичного моделювання є різке ускладнення сучасної економічної практики, викликане високим рівнем розвитку виробництва, зростанням темпів науково-технічного прогресу, вимогами підвищення ефективності використання

природних ресурсів. Математичні методи та моделі дають можливість:

- точно і компактно викласти положення економічної теорії;
- формально описати зв'язки між економічними змінними;
- розв'язати задачі оптимізації.

1. Баб'юк М., Петрик М. *Основи математичного моделювання та застосування математичних методів у наукових дослідженнях.* – Тернопіль: Підручники і посібники. – 1998. – 174 с.

2. Бугір М.К. *Математика для економістів.* – Навчальний посібник. – Тернопіль: Підручники і посібники. – 1998. – 520 с.

3. Варфоломеев В.И. *Алгоритмическое моделирование элементов экономических систем: Практикум.* – М.: Финансы и статистика. – 2000. – 264 с.

4. Вітлінський В.В. *Моделювання економіки: Навч. посібник.* – К.: КНЕУ. – 2003. – 408 с.

5. Замков О.О., Толстоп'ятенко А.В., Чермных Ю.Н. *Математические методы в экономике: Учебник* – М.: МГУ им. М.В. Ломоносова. – ДИС. – 2004. – 365 с.

6. Колемаев В.А. *Математическая экономика: Учеб. для вузов* – М.: ЮНИТИ. – 2002. – 390 с.

7. Лаврик В.Л. *Методи математичного моделювання в екології.* – К.: Фітосоціоцентр. – 1998. – 132 с.

8. Порожня В.М. *Моделювання економіки: Моногр.* – Запоріжжя: ЗДА. – 2001.

Стаття надійшла до редакції 05.02.2010

УДК 373.6 (1 – 22)

Юрій Ковальчук, викладач Уманського державного педагогічного університету

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНИХ ПОНЯТЬ У СТАРШОКЛАСНИКІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КУРСУ ЗА ВИБОРОМ: “ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ І ОРГАНІЗАЦІЇ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА”

У статті висвітлюється теоретичне обґрунтування вирішення актуальної проблеми теорії і методики трудового навчання – формування системи економічних понять у старшокласників сільської школи в процесі технологічної підготовки.

Ключові слова: учні, вчитель, знання, економічне мислення, економічне виробництво.

В статье освещается теоретическое обоснование решения актуальной проблемы теории и методики трудовой учебы – формирование системы экономических понятий у старшеклассников сельской школы в процессе технологической подготовки.

Ключевые слова: ученики, учитель, знание, экономическое мышление, экономическое производство.

In the article the theoretical ground of decision of issue of the day of theory and method of labour studies – forming of the system of economic concepts lights up for the senior pupils of rural school in the process of technological preparation.

Key words: students, teacher, knowledge, economic thought, economic production.

Продовження статті, опублікованої в №5 (64) 2010 року.

На вивчення курсу відводиться 35 годин. Таким чином, протягом навчання учні 10 – 11 класів мають можливість

ознайомитися із матеріалом, викладеним у трьох розділах. При цьому враховуються професійні інтереси і схильності учнів залежно від наявної навчально-матеріальної бази, кадрів, виробничого оточення та регіональних особливостей.

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНИХ ПОНЯТЬ У СТАРШОКЛАСНИКІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КУРСУ ЗА ВИБОРОМ: “ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ І ОРГАНІЗАЦІЇ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА”

Паралельно з експериментальною апробацією змісту програми курсу ми провели його експертну оцінку, залучивши до цього вчителів сільських шкіл і викладачів міжшкільних навчально-виробничих комбінатів та викладачів вищих навчальних закладів, науковців тощо. Результати експертної оцінки запропонованої нами програми відображено в таблиці 1.

раціонального використання трудових ресурсів тощо.

3. Суто економічні поняття: “продуктивність праці”, “ефективність виробництва”, “інтенсифікація виробництва”, “менеджмент”, “маркетинг”, “собівартість продукції” та інші.

Разом з цим, необхідно зазначити, що систему економічних понять у старшокласників варто

Таблиця 1.

Результати експертної оцінки курсу “Основи економіки аграрного виробництва”

Параметри	Позитивна відповідь (доцільність, достатність, відсутність труднощів, значимість)	Середнє значення (незначні труднощі або можливості, не повна достатність)	Негативна відповідь	Відповідь відсутня
1. Доцільність використання розробленого курсу	51	18	12	8
2. Науковість, послідовність і системність навчального матеріалу	52	16	11	10
3. Можливості для індивідуалізації навчання	36	22	19	12
4. Наявність профорієнтаційної спрямованості змісту програми	58	17	9	5
5. Достатність навчальних годин за основними модулями	32	22	5	30

Слід зазначити, що експерти в цілому позитивно оцінили програму курсу, зокрема зазначивши, що в ній досить повно реалізовано такі принципи навчання як науковості, послідовності і систематичності, врахування вікових особливостей старшокласників, зв'язку навчання з життям тощо. Вона надає можливість для професійного самовизначення пов'язаного із сільськогосподарським виробництвом та має значний освітній, розвиваючий і виховний потенціал.

Для ефективного засвоєння економічні поняття, які учні здобувають у процесі вивчення курсу за вибором “Основи економіки і організації аграрного виробництва”, необхідно поділити на окремі групи:

1. Поняття про види виробничих ресурсів у сільському господарстві, про їх господарське значення та економічне використання. Вони тісно пов'язані з розумінням взаємодії виробничих компонентів і необхідності раціонального ставлення до матеріальних цінностей.

2. Соціальні поняття, а саме поняття про трудові ресурси, їх розподіл між виробничою і невиробничою сферами господарства, шляхи

формування також з урахуванням трьох рівнів знань: загальнонаукового, галузевого і професійного.

Загальнонауковий рівень дозволить ознайомити школярів з економіко-організаційними основами сучасного виробництва в порядку реалізації завдань політехнічної освіти.

Галузевий рівень ознайомлює учнів з особливостями конкретної галузі виробництва.

Професійний рівень економічних знань необхідний для поєднання навчання з виробничою працею, а також добре узгоджується із завданнями профорієнтації [2].

У процесі навчання, також, важливо встановити суттєві відношення між елементами економічного матеріалу. Це потребує вміння знаходити й виділяти з матеріалу, який вивчається учнями, логічні зв'язки. До них належать відношення між причинами і наслідками, цілим і його частинами, загальним положенням і окремими його властивостями та інше. Установлення таких зв'язків при систематизації економічних понять дає можливість краще запам'ятовувати матеріал, що вивчається.

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНИХ ПОНЯТЬ У СТАРШОКЛАСНИКІВ У7 ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КУРСУ ЗА ВИБОРОМ: “ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ І ОРГАНІЗАЦІЇ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА”

Зазначимо, що в процесі запам'ятовування і відтворення винятково важливу роль відіграють смислові зв'язки, а міцність знань виступає суттєвим показником їх системності.

Важливою передумовою успішної систематизації економічних понять у старшокласників є логічне осмислення навчального матеріалу. Аналіз логічних відношень дозволяє встановити, яким є внесок того чи іншого поняття, тієї чи іншої частини навчального матеріалу в загальний розвиток системи понять учнів, тобто дозволяє виділити головні, найсуттєвіші положення в процесі систематизації навчального матеріалу.

Результативність роботи над формуванням економічних понять у процесі технологічної підготовки визначається методичним забезпеченням даного процесу.

Загальні положення методики формування економічних понять можна звести до основних вимог при їх формуванні:

1. Спостереження предметів і явищ.
2. Виділення істотних ознак поняття.
3. Уточнення його змісту, складання наукового визначення.
4. Поглиблення змісту поняття і його практичне застосування.
5. Виявлення співвідношення між поняттями, встановлення міжпонятійних зв'язків.
6. Вибір шляху формування – індуктивний, дедуктивний.
7. Застосування прийомів розумової діяльності – порівняння, аналіз, синтез, абстракція, узагальнення, аналіз, гіпотеза та інші.

Для вдосконалення цілісної системи економічних понять доцільно виокремити наступні компоненти:

- пізнавально-розвиваючий, зміст якого полягає в розширенні пізнавального діапазону економічних уявлень учня з опорою на його інтерес до розважальних (ігрових) елементів навчання;

- пізнавально-формуючий, що має на меті розширення та поглиблення економічних уявлень, розвиток економічного мислення, формування базисних економічних знань у ключових галузях прикладної економіки;

- компонент систематизації економічного навчання, спрямованого на поетапне розкриття та розвиток здібностей учнів, їх професійних планів у динамічній економіці та набуття ними систематизованих економічних знань;

- виховний, що передбачає поєднання, взаємозв'язок та взаємозумовленість економічного, трудового та морального виховання, формування заповзятливості, розважливості,

діловитості, відповідальності та інших морально-економічних якостей особистості, які мають особливе значення в умовах ринкової економіки;

- пізнавально-діяльнісний, тобто використання економічних знань та умінь у реальній трудовій діяльності для підвищення її результативності;

- професійно-орієнтаційний, який передбачає роль економічної освіти у виборі, осмисленні і певній адаптації професійного самовизначення особистості [8].

Виходячи із специфіки процесу формування економічних понять та психологічних особливостей учнів старшого шкільного віку потрібно дотримуватися таких психолого-педагогічних умов:

- психологічна підготовленість учнів до сприймання економічних понять та їх засвоєння;

- доступність змісту економічних понять.

Урахування цих умов під час формування системи економічних понять сприяє свідомому і глибокому розумінню навчального матеріалу, міцному їх засвоєнню. Інтегруючи результати психолого-педагогічних досліджень С.В. Васильєва, П.Я. Гальперін [4, 236 – 277.], В.В. Давидова [5], Г.Є. Ковальової, О.Я. Савченко, Г.Є. Уварової, М.М. Шардакова [7] та інші, для формування системи економічних понять, ми виділили три основні етапи зазначеного процесу:

1. Мотиваційна і змістовна підготовка до засвоєння поняття.

2. Організація розумової діяльності, спрямованої на виділення істотних ознак поняття.

3. Введення сформованого поняття в систему понять.

На кожному етапі необхідно раціонально поєднувати пояснювально-ілюстративні, спонукально-репродуктивні, частково-пошукові, проблемні, навчально-і науково-дослідні та інші методи навчання; внутрішньо-предметні і міжпредметні зв'язки; конструювати систему пізнавальних завдань; застосовувати системно-структурний підхід тощо.

1. Мотиваційна і змістовна підготовка до засвоєння поняття. Для того, щоб учні включилися в роботу під час спеціально організованого процесу формування економічного поняття, вони мають усвідомити, по-перше, для чого потрібно знати суть поняття, що формується, по-друге, що необхідно робити, щоб засвоїти це поняття свідомо, тобто знати мотив своєї діяльності.

2. Організація розумової діяльності, спрямованої на виділення істотних ознак поняття. Розумова діяльність розпочинається тоді, коли в свідомості учня нагромадилась достатня

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНИХ ПОНЯТЬ У СТАРШОКЛАСНИКІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КУРСУ ЗА ВИБОРОМ: “ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ І ОРГАНІЗАЦІЇ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА”

кількість фактів, уявлень, тобто є матеріал для мислення, здобутий на попередньому етапі. Осмислення цього матеріалу, яке в процесі засвоєння здійснюється внаслідок аналізу сприйнятих ознак об'єктів чи явищ, порівняння, абстрагування і логічне сортування їх істотних і неістотних ознак у результаті розумового переходу від окремих індивідуальних ознак об'єктів чи явищ до суттєвих, установлення взаємозв'язків, взаємозалежностей та взаємовідносин між ними, а також узагальнення істотних ознак – усе це відіграє важливу роль у процесі формування поняття.

Завдання цього етапу – виділити істотні ознаки поняття, що формуються, встановити між ними взаємозв'язки і взаємозалежності (нагадуємо, що істотні ознаки – це ті, які завжди належать до об'єкту і без яких об'єкт не може існувати як такий).

Для реалізації цих завдань учні мають володіти прийомами розумової діяльності (аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, систематизація); уміннями міркувати, висловлювати власну думку, доводити її об'єктивність.

Учні не розуміють суті поняття, що формується, якщо не включається в самостійну розумову діяльність. Вони запам'ятають запропоновану вчителем інформацію, але це запам'ятовування буде неосмисленим.

3. Введення сформованого поняття в систему понять. Оскільки первинне узагальнення (узагальнення істотних ознак поняття) вже зроблено, на цьому етапі потрібно здійснити міжпонятійне узагальнення, яке полягає в об'єднанні засвоєних понять у систему, розкритті зв'язків між елементами цієї системи, в розміщенні їх у певному порядку та раціональній послідовності [6].

Узагальнюючи вище зазначене, можна дійти висновку, що розуміння змісту понять та їх властивостей, відповідних фактичних відомостей сприяє формуванню системи понять. Процес систематизації понять підпорядковується законам діалектичної логіки; чітке формування системи понять здійснюється у формах переходу від абстрактного до конкретного в мисленні. Система понять “вбирає у себе в якості компонентів більш прості логічні процеси і дії над поняттями, що призводять до зведення нових понять, узагальнення, обмеження понять, поділу, операцій з класами; дедукцію і індукцію, аналогію, а також логічні прийоми порівняння, аналізу, синтезу, абстрагування” [3, 53].

Для високоефективної організації навчального процесу нами, на основі вивчення та аналізу

педагогічної і методичної літератури визначенні основні вимоги до уроків при формуванні системи економічних понять:

Головною вимогою до уроку є дотримання принципу науковості. Це – означає, що зміст навчального матеріалу уроку повинен відповідати сучасному рівню розвитку науки і техніки, а методи, прийоми і засоби навчання – сучасним досягненням та вимогам педагогічної теорії.

Науковість виявляється в тому, що кожний урок повинен бути цілісним завершеним відрізком навчально-виховного процесу, який одночасно пов'язаний з попередніми і наступними уроками.

Усе, що втілює конкретний урок – мета, зміст, засоби, методи, організація навчання – повинні бути складовою частиною теми, розділу, курсу в цілому, тобто вчитель повинен дотримуватись системності і послідовності у викладанні.

Систематичність і послідовність у викладанні навчального матеріалу вимагає обов'язкового дотримання зв'язку попереднього з наступним, при встановленні зв'язку з раніш вивченим. Обов'язковим є принцип зв'язку теорії і практики. Принцип свідомості і активності, розуміння, а не заучування. Принцип наочності, міцності, доступності. Принцип індивідуального підходу до учнів.

Технологія підготовки до уроку вимагає дотримання оптимальних завдань освіти. Перед учителем постають наступні проблеми:

- які знання, поняття і терміни повинні бути засвоєні на уроці?

- На якому рівні (теоретичному чи емпіричному) учні повинні засвоїти дані знання, поняття і терміни?

- Виявити чи є у школярів базовий рівень знань і вмінь, з допомогою якого можна будувати навчання?

- Які методи навчання при формуванні знань, понять і вмінь варто використовувати на тому чи іншому уроці?

При формуванні економічних понять у межах теми необхідно враховувати наступні методичні прийоми – складові методики їх вивчення. Найважливішими з них є такі елементи:

1. Обґрунтування ролі теми в дисципліні, розкриття її місця, важливості, особливостей навчання.

2. Формування методичної структури теми для визначення послідовності викладу навчального матеріалу.

3. Визначення внутрішньопродметних і міжпредметних зв'язків та методів їх реалізації при вивченні теми.

4. Вибір засобів, форм і методів активного навчання з теми, підбір і підготовка наочності та технічних засобів навчання.

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНИХ ПОНЯТЬ У СТАРШОКЛАСНИКІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КУРСУ ЗА ВИБОРОМ: “ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ І ОРГАНІЗАЦІЇ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА”

5. Визначення системи теоретичних і практичних занять з урахуванням вимоги раціонального використання часу, обсягу і змісту завдань для самостійної роботи в аудиторний і позааудиторний час, змісту індивідуальних завдань, ступеня складності навчального матеріалу і організаційних форм його викладу; пояснення нових понять, формування визначень і продумування методичних прийомів навчання.

6. Визначення системи контролю знань, умінь та навичок з теми.

7. Вибір питань теми, з яких доцільно провести екскурсію, заняття на виробництві, компенсаційні заняття [8].

У процесі навчання учнів необхідно аналізувати провідні поняття, які вивчаються в процесі вивчення теми, для того, щоб виділити нові для учнів поняття і терміни на кожному етапі навчання з урахуванням міжпредметних зв'язків, визначити поняття, що розвиваються, тобто такі, які учням уже відомі, але в даній темі поповнюються новим змістом та встановити зв'язок між знаннями.

На основі розкриття взаємозв'язків між поняттями різного рівня, підводити учнів до встановлення узагальнених висновків. Ефективним прийомом для усвідомлення економічних понять може бути схематичне зображення їх супідрядності та встановлення причинно-наслідкових зв'язків. Розкриття повторювальних постійно існуючих зв'язків підводить учнів до усвідомлення загальних економічних основ аграрного виробництва.

Аналіз педагогічної діяльності показав ефективність використання таких прийомів логічної структуризації навчального матеріалу як систематизація та узагальнення знань. При цьому вони:

- служать зручним і економічним засобом зведення матеріалу для учнів в певну систему, що виділяє загальні характеристики, властивості і зв'язки між елементами знань;

- формують в учнів розумові операції аналіз і синтез, абстрагування і конкретизація;

- активізують їх розумову діяльність, розвивають навички узагальнення, зіставлення і порівняння знань;

- формують навички творчості і самостійності в перенесенні раніше засвоєних знань у нову ситуацію;

- розвиває здібності використання цих знань для пошуку розв'язання нестандартних завдань і здібності до зміни ідеї [6].

Під час формування економічних понять у процесі вивчення кожної теми вчитель відбирає нові поняття, встановлює сталі зв'язки між більш

відомими поняттями і тими, які треба засвоїти, тобто використовує поступовий логічний ланцюг, враховуючи психолого-педагогічні умови, для того, щоб учні самостійно дійшли до певного висновку і в них сформувалось би стійке уявлення про поняття. Нами визначено педагогічні умови, яких повинен дотримуватись учитель при формуванні нового поняття:

1. Слід вибирати посильні для школярів завдання, які б дозволяли активізувати процес засвоєння, та заощаджували навчальний час, були доступні всім учням.

2. Пізнати рівень попередньої підготовки учнів.

3. Чітко визначити об'єм роботи і характер запропонованого завдання, а для цього необхідно встановити норми, які враховують психолого-фізіологічні можливості учня, а саме враховувати складність поняття та можливості учнів у кількісному засвоєнні поняття.

Важливою передумовою формування і розвитку особистості є будь-яка діяльність. Отже, завдання вчителя полягає в тому, щоб залучити учня до діяльності, створити на уроці атмосферу творчості.

Для цього, під час формування економічних понять, треба правильно спрямувати логічне мислення учнів, а саме:

- у процесі вивчення нового матеріалу ставити запитання, що потребують аналізу, синтезу, порівнянь, встановлення зв'язків, узагальнень і визначень;

- систематично використовувати схеми, діаграми та графіки, що розвивають економічні поняття та показують їх істотні ознаки.

Такі прийоми логічного мислення як аналіз і синтез, порівняння, узагальнення і абстрагування, аналогія і гіпотеза, що сприяють активізації розумової діяльності учнів, найбільш прийнятні, коли виділяються істотні ознаки предметів і явищ, вивчаються структурні компоненти поняття, та виявляються взаємозв'язки між ними і встановлюються причинно-наслідкові зв'язки, розширюється й закріплюється зміст у процесі формування практичних умінь та навичок [1].

Висновок. Отже, в процесі формування економічних понять учитель повинен пояснити учням зміст, структуру та необхідність у знаннях про поняття, які формуються. У цьому стані в учнів виникає психологічна спонукка (мотив) у пізнанні для отримання, розширення та опанування цього поняття. Через емоційно-чуттєві переживання, в учнів виникають виразні сталі уявлення про поняття, які з'являються під час розповіді або після перегляду унаочнень.

Дослідно-експериментальна робота показала,

ГУМАНІСТИЧНЕ СПРЯМУВАННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ МАГІСТРАТУРИ

що при формуванні економічних понять, учителі мають дотримуватись таких дій: при введенні нового поняття дається його наукове визначення, через творчий виклад з використанням творчих завдань або творчого самостійного опанування новим поняттям, передається зміст і суть поняття, поняття закріплюється шляхом проблемного викладання з використанням проблемних завдань і запитань. При використанні засобів наочності відбувається зорове запам'ятовування системи економічних понять певного уроку чи теми, під час колективної, фронтальної, групової та індивідуальної форми організації навчально-виховного процесу. Поглиблення знань про економічні поняття відбувається за рахунок введення нових або додаткових ознак, установлення міжпонятійних зв'язків, коли ширше розкривається зміст поняття.

1. Алексеев М.Н. *Логика и педагогика* / Алексеев М.Н. – М.: Знание, 1965. – 28 с.
2. Верховла А.П. *Дидактические основы оптимизации*

процесса обучения дисциплинам вуза: дис. ...доктора пед. наук: Арнольд Павлович Верховла. – К., 1990. – С. 418 – 426.

3. Внукова Н.М. *Основы факторингу: навчальний посібник* / Внукова Н.М. – К.: Знання, 1998. – 268 с.

4. Гальперин П.Я. *Развитие исследований по формированию умственных действий. – В кн. Психологическая наука в СССР / под ред. В.Г.Ананьева, Г.О. Костюка, и др. – М.: Изд-во АПН РСФСР, 1959. – Т.1. – 559 с.*

5. Давыдов В.В. *Проблемы развивающегося обучения: Опыт теоретического и экспериментального психологического исследования* / Давыдов В.В. – М.: Педагогика, 1986. – 240 с.

6. Онищук В.А. *Урок в современной школе: Пос. для учителя. – 2-е изд., перераб.* / Онищук В.А. – М.: Просвещение, 1986. – 160 с.

7. Шардаков М.Н. *Мышление школьников* / Шардаков М.Н. – М.: Учпедгиз, – 1963. – 255 с.

8. Шпак О.Т. *Теорія та практика підготовки педагогічних кадрів до економічного виховання школярів у системі безперервної освіти: дис. ...доктора. пед. наук: 13.00.04./Шпак Олександр Тихонович. – К., 2001. – 427 с.*

Стаття надійшла до редакції 15.03.2010

УДК 378.014+364.62

Ірина Доброскок, здобувач Інституту педагогіки АПН України,
м. Київ

ГУМАНІСТИЧНЕ СПРЯМУВАННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ МАГІСТРАТУРИ

Обґрунтовано гуманність як професійно значиму якість майбутнього соціального працівника; визначено структуру гуманності та змістову характеристику її компонентів; виявлено основні критерії та визначено рівні сформованості гуманності; обґрунтовано педагогічні умови ефективного формування гуманності в майбутніх соціальних працівників у процесі професійної підготовки.

Ключові слова: гуманність, гуманізація, гуманітаризація, соціальний працівник, соціальна робота, професійна підготовка, педагогічні умови, культура почуттів, культура поведінки.

Обоснована гуманность как профессионально значимое качество будущего социального работника; определены структура гуманности и содержательная характеристика ее компонентов, состояние формирования гуманности в условиях профессиональной подготовки специалистов по социальной работе на современном этапе.

Ключевые слова: гуманность, гуманизация, гуманитаризация, социальный работник, социальная работа, профессиональная подготовка, педагогические условия, культура чувств, культура поведения.

Humanity as professionally important quality of the future social worker has been grounded; the structure of humanity and contents characteristics of its components have been revealed; pedagogical conditions for effective upbringing of humanity in future social workers in the process of professional training has been grounded.

Key words: socialisation, social upbringing, factor model, structural-functional model, diagnosis, diagnosis complex of methods. humanity, humanization, humanitarian, social worker, social work.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі державотворення Україна має потребу у визначенні й оптимізації шляхів свого розвитку. На основі вивчення прогресивних здобутків соціальної педагогіки на

різних етапах її розвитку констатуємо, що сучасна соціально-педагогічна теорія і практика збагатилися окремими педагогічно цінними ідеями, поняттями, концепціями, котрі були накопичені ще на початковому етапі розвитку досліджуваної науки (20-ті – перша половина 30-х рр